

Kommunåterkoppling

2020

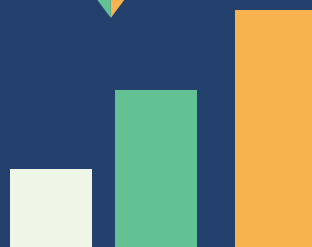
Vingåkers kommun

Elever i årskurs 7 och 9

"Jag vet inte vad jag vill göra eller vad jag vill bli och det stressar mig och gör mig omotiverad."

"Jag tycker att den här enkäten var bra och att göra enkäter är viktiga för att få en större syn på hur samhället är. Denna enkät var bra gjord med väldigt bra frågor."

Tack vare att närmare 6 700 elever har svarat på Liv & Hälsa ung enkäten 2020 kan vi berätta hur unga i Sörmland mår.

Liv&Hälsa
ung

REGION
SÖRMLAND

Svarsfrekvenser

Antal och andel elever som svarat på Liv & hälsa ung enkäten 2020

	Antal elever åk 7	Andel (%) elever åk 7	Antal elever åk 9	Andel (%) elever åk 9	Antal elever åk 2	Andel (%) elever åk 2	Total andel (%) elever
Vingåker	78	88	75	78	-	-	83
Sörmland	2510	78	2238	74	1921	69	74

En förhållandevis stor del av kommunens gymnasieungdomar går i skolan utanför länet. Detta gör att resultaten inte kan anses spegla förhållandena för samtliga elever i årskurs 2 inom kommunen. Av detta skäl redovisas inte värdena för årskurs 2.

Bakgrund

I Sörmland erbjuds vart tredje år alla grundskolor med elever i skolår 7 och 9 samt alla gymnasieskolor med elever i år 2 att delta i undersökningen Liv & hälsa ung. Under våren 2020 genomförde Region Sörmland undersökningen för sjunde gången. Sörmländska elever i årskurs 7 och 9 i grundskolan, årskurs 2 på gymnasiet samt elever i särskolans (ej träningskola) årskurser 7 till och med sista året på gymnasiesärskolan har deltagit i undersökningen. Eleverna har besvarat enkäterna under skoltid.

Syftet med undersökningen är att beskriva ungdomarnas livsvillkor, levnadsvanor och hälsa.

I 2020 års undersökningar har elever varit mer involverade under framtagandet av enkäten. De har gett förslag på nya frågor och svarsalternativ och förändringar av förklarings- och svarstexter. Tack vare elevernas hjälp har vi i år med fler frågor om bland annat skolmiljön, trygghet, spel, sociala medier, porr och skärmtid.

På grund av Covid-19 pandemin deltog färre skolor i undersökningen jämfört med tidigare år. Svarefrekvensen blev också lägre på många deltagande skolor. Bortfallet kan inte ses som systematiskt utan slumpartat vilket innebär att resultatet har en hög tillförlitlighet trots en något lägre svarefrekvens. Av Sörmlands 73 skolor med elever i någon av dessa årskurser, deltog 59 i undersökningen.

Vad vet vi om barns och ungas hälsa och uppväxtvillkor?

Barn och unga i Sverige mår generellt sett bra och är nöjda med sina liv. Sedan 1990-talet har ungdomsgenerationen däremot haft en sämre hälsoutveckling än andra åldersgrupper, framförallt när det gäller den psykiska ohälsan. Vi vet också att barns och ungas uppväxtvillkor inte är jämlika, vilket gör att vissa löper större risk att råka ut för problem och ohälsa. En mindre grupp barn och unga lever dessutom under svåra förhållanden som går att härleda till deras livsvillkor och familjeförhållanden.

Hälsans bestämningsfaktorer

Hälsa innefattar fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande och är en resurs hos individen. Hälsan påverkas av en rad olika förhållanden runt individen och är en förutsättning för ett väl fungerande samhälle. Inom folkhälsoarbetet används begreppet "hälsans bestämningsfaktorer". Bestämningsfaktorerna kan påverka hälsan positivt eller negativt, vilket benämns skydds- och riskfaktorer. En skyddsfaktor är en faktor som skyddar mot ohälsa eller problem medan en riskfaktor är en faktor som ökar risken för ohälsa eller problem. Skydds- och riskfaktorer finns på individ-, familje-, arbets- och samhällsnivå. Enstaka faktorer har begränsad effekt, däremot är chansen till ett friskt, gott och långt liv större när en person har flera skyddsfaktorer, även om man har en eller flera riskfaktorer.

Vad är en kommunåterkoppling?

I kommunåterkopplingen redovisas ett urval av resultat från Liv & hälsa ung undersökningen 2020. Kommunåterkopplingen redovisas årskursvis och innehåller resultat som har betydelse för elevernas hälsa och välbefinnande. Vår förhoppning är att kommunåterkopplingen är till nytta, till exempel i kommunens hälsofrämjande och förebyggande arbete.

Att tolka resultaten i tabellerna

På följande sidor redovisas resultaten från 2020 års Liv & hälsa ung undersökning för kommunen. Resultaten är uppdelade på tjejer och killar och visar även hur det ser ut för hela elevgruppen. De elever som svarat att de inte identifierar sig som tjej eller kille inkluderas i det sammantagna värdet. I tabellerna redovisas andelar (%) för tjejer, killar och totalt uppdelat på kommunens (K) och länets (L) värden. Varje årskurs redovisas separat. För årskurs 7 och 9 gäller redovisningen elever som går i skolan i kommunen, oavsett om de bor i kommunen eller inte (skolkommun). För årskurs 2 på gymnasiet gäller redovisningen den kommun eleven bor i (boendekommun).

Kommunåterkopplingens begränsningar och överväganden

I kommunåterkopplingen redovisas resultat på olika nivåer. För att skydda enskilda elevers svar redovisas inte resultat på frågor som baseras på färre än 30 elever. Kommuner med få elever bör vara uppmärksamma på att enstaka elevers svar motsvarar stora procent-satser. Till exempel om 3 elever av 30 röker, visar våra tabeller att 10 procent av eleverna röker. Detta gör att siffrorna bör tolkas med försiktighet.

Några frågor att fundera på när du läser tabellerna:

- Skiljer sig kommunen åt från länet?
- Finns skillnader mellan killar och tjejer?
- Vad kan eventuella skillnader bero på?
- Vad betyder resultaten för oss?
- Framträder ett mönster som gör att vi kan behöva arbeta särskilt med något område?

Årskurs 7

I tabellen redovisas andelar (%) för tjejer, killar och totalt uppdelat på kommunens (K) och länets (L) värden.

Teckenförklaring

K=Kommunen
L=Länet

Tabell 1. Resultat om skolan

Vingåkers kommun åk 7 Liv & hälsa ung 2020	Tjejer		Killar		Totalt	
	K	L	K	L	K	L
<i>Resultat om skolan</i>	K	L	K	L	K	L
Trivs mycket bra eller ganska bra i skolan	78	68	84	77	81	72
Har oftast någon att vara med på rasterna	78	88	93	89	86	88
Har under de senaste 6 månaderna blivit mobbad en gång i veckan eller i stort sett varje dag	6	3	9	5	9	5
Oftast eller alltid trygg på väg till eller ifrån skolan	97	96	95	97	95	96
Oftast eller alltid trygg i skolan	88	93	95	96	91	94
Tycker att lärarna behandlar tjejer och killar lika	75	57	52	46	62	51
Känner sig ofta eller alltid stressad av skolarbetet	78	85	57	65	64	75
Har betyget F i ett eller flera ämnen	41	27	55	36	49	32
Får oftast den hjälp jag behöver i skolan	72	47	57	52	63	49

Tabell 2. Resultat om levnadsvanor

Vingåkers kommun åk 7 Liv & hälsa ung 2020	Tjejer		Killar		Totalt	
	K	L	K	L	K	L
<i>Resultat om levnadsvanor</i>	K	L	K	L	K	L
Äter frukost 4-7 dagar i veckan	72	74	73	82	72	77
Äter skollunch 4-5 dagar i veckan	59	67	73	64	65	65
Dricker läsk eller annan sötad dryck så gott som dagligen eller oftare	6	12	16	19	13	15
Dricker energidryck så gott som dagligen eller oftare	0	5	7	8	4	7
Äter frukt och grönt så gott som dagligen eller oftare	41	56	43	58	41	56

Tabell 3. Resultat om levnadsvanor

Vingåkers kommun åk 7 Liv & hälsa ung 2020	Tjejer		Killar		Totalt	
	K	L	K	L	K	L
<i>Resultat om levnadsvanor</i>						
Är stillasittande 4 timmar eller mer efter en skoldag	38	35	30	35	32	35
Är stillasittande 10 timmar eller mer under en helg	25	33	32	40	31	37
Vardagsmotionerar 30 min eller mer per dag	78	85	86	90	82	87
Tränar 3 gånger i veckan eller oftare	44	52	70	64	58	57
Sover mindre än 7 timmar på vardagsnätter	34	30	18	21	26	26

Tabell 4. Resultat om tobak, alkohol och narkotika

Vingåkers kommun åk 7 Liv & hälsa ung 2020	Tjejer		Killar		Totalt	
	K	L	K	L	K	L
<i>Resultat om tobak, alkohol och narkotika</i>						
Röker dagligen eller ibland	0	3	7	4	5	4
Snusar dagligen eller ibland	0	1	7	5	5	3
Använder e-cigarett dagligen eller ibland	0	1	2	3	3	2
Har under de senaste 12 månaderna druckit alkohol en eller flera gånger	19	30	33	37	27	34
Känner till någon person som skulle kunna sälja narkotika till mig	9	18	16	17	14	18

” Varför behövde vi göra den här enkäten och det hjälpte inte direkt och alla andra enkäter har aldrig hjälpt till.”

Tabell 5. Resultat om hälsa

Vingåkers kommun åk 7 Liv & hälsa ung 2020	Tjejer		Killar		Totalt	
	K	L	K	L	K	L
<i>Resultat om hälsa</i>						
Mår bra eller mycket bra	75	64	89	82	82	73
Har bra eller mycket bra tandhälsa	81	83	73	78	75	80
Har känt sig glad i stort sett varje dag	56	55	77	70	68	62
Har känt sig lugn eller avslappnad minst en gång i veckan eller i stort sett varje dag	38	58	75	80	59	68
Har känt sig stressad minst en gång i veckan eller i stort sett varje dag	47	56	25	32	33	45
Har känt sig ängslig eller orolig minst en gång i veckan eller i stort sett varje dag	25	29	7	14	14	22
Har huvudvärk (ej migrän) minst en gång i veckan eller i stort sett varje dag	31	21	7	10	18	16
Har haft värk i axlar/skuldror/nacke minst en gång i veckan eller i stort sett varje dag	19	16	14	11	17	13
Har övervikt	10	13	17	19	14	16

Tabell 6. Resultat om hem, fritid och relationer

Vingåkers kommun åk 7 Liv & hälsa ung 2020	Tjejer		Killar		Totalt	
	K	L	K	L	K	L
<i>Resultat om hem, fritid och relationer</i>						
Mina föräldrar/vårdnadshavare tycker det är viktigt att jag sköter mitt skolarbete	88	94	100	95	94	94
Kan alltid lita på sina föräldrar/vårdnadshavare när det verkligen gäller	88	85	98	91	92	88
Jag trivs i området där jag bor	81	80	84	84	82	82
Har minst en kompis att prata "om allt" med	84	88	95	87	91	87
Ser ljust eller mycket ljust på framtiden	69	69	79	77	74	72
En eller båda mina föräldrar är arbetslös eller långtidssjukskriven/har sjukersättning	16	12	12	9	13	11
Är mycket eller ganska orolig för sin familjs ekonomi	16	13	14	7	14	10
Är mycket eller ganska nöjd med sin fritid	75	76	88	90	83	82
Är med i någon förening eller organisation	41	57	60	60	51	58

Tabell 7. Resultat om delaktighet och trygghet

Vingåkers kommun åk 7 Liv & hälsa ung 2020	Tjejer		Killar		Totalt	
	K	L	K	L	K	L
<i>Resultat om delaktighet och trygghet</i>						
Har hört talas om Konventionen om barnets rättigheter	66	77	58	70	61	73
Är ganska eller mycket orolig för att klimatförändringarna ska påverka livet	44	36	14	23	26	30

Tabell 8. Resultat om sociala medier och internet

Vingåkers kommun åk 7 Liv & hälsa ung 2020	Tjejer		Killar		Totalt	
	K	L	K	L	K	L
<i>Resultat om sociala medier och internet</i>						
Anser att sociala medier stärker mina relationer med kompisar	61	71	63	68	62	69
Känner sig sämre än andra vid användning av sociala medier	16	16	12	7	14	12
Har under de senaste 12 månaderna blivit utsatt för trakasserier på sociala medier en eller flera gånger	28	33	19	21	23	28
Har vid minst ett tillfälle blivit kontaktad mot sin vilja via sociala medier för att prata om sex	31	29	9	15	19	22

”För mycket i skolan, om jag har tur får jag sova 6h på vardagar (annars är jag uppe och pluggar på natten för att hinna) - mår väldigt dåligt pga skolan och hur mycket vi har att göra.”

Årskurs 9

I tabellen redovisas andelar (%) för tjejer, killar och totalt uppdelat på kommunens (K) och länets (L) värden.

Teckenförklaring

K=Kommunen
L=Länet

Tabell 1. Resultat om skolan

Vingåkers kommun åk 9 Liv & hälsa ung 2020	Tjejer		Killar		Totalt	
	K	L	K	L	K	L
<i>Resultat om skolan</i>						
Trivs mycket bra eller ganska bra i skolan	74	66	72	74	72	70
Har oftast någon att vara med på rasterna	82	88	83	89	81	88
Skolkar aldrig	92	69	72	72	81	69
Har under de senaste 6 månaderna blivit mobbad en gång i veckan eller i stort sett varje dag	0	3	6	5	3	5
Det är bra stämning på skolan	63	36	58	47	60	42
Oftast eller alltid trygg på väg till eller ifrån skolan	97	95	97	96	97	95
Oftast eller alltid trygg i skolan	95	93	94	94	95	93
Tycker att lärarna behandlar tjejer och killar lika	58	52	50	45	53	48
Känner sig oftast eller alltid stressad av skolarbetet	82	94	50	73	65	83
Har betyget F i ett eller flera ämnen	47	26	49	31	49	29

Tabell 2. Resultat om levnadsvanor

Vingåkers kommun åk 9 Liv & hälsa ung 2020	Tjejer		Killar		Totalt	
	K	L	K	L	K	L
<i>Resultat om levnadsvanor</i>						
Äter frukost 4-7 dagar i veckan	76	66	58	75	68	70
Äter skollunch 4-5 dagar i veckan	61	66	61	62	61	64
Dricker läsk eller annan sötad dryck så gott som dagligen eller oftare	18	19	28	26	24	23
Dricker energidryck så gott som dagligen eller oftare	11	12	25	20	18	17
Äter frukt och grönt så gott som dagligen eller oftare	71	65	44	54	59	59

Tabell 3. Resultat om levnadsvanor

Vingåkers kommun åk 9 Liv & hälsa ung 2020	Tjejer		Killar		Totalt	
	K	L	K	L	K	L
<i>Resultat om levnadsvanor</i>	K	L	K	L	K	L
Är stillasittande 4 timmar eller mer efter en skoldag	22	43	24	41	23	42
Är stillasittande 10 timmar eller mer under en helg	19	37	42	46	30	42
Vardagsmotionerar 30 min eller mer per dag	79	80	88	86	83	83
Tränar 3 gånger i veckan eller oftare	37	39	45	56	40	47
Sover mindre än 7 timmar på vardagsnätter	32	38	39	33	35	35

Tabell 4. Resultat om tobak, alkohol och narkotika

Vingåkers kommun åk 9 Liv & hälsa ung 2020	Tjejer		Killar		Totalt	
	K	L	K	L	K	L
<i>Resultat om tobak, alkohol och narkotika</i>	K	L	K	L	K	L
Röker dagligen eller ibland	8	12	14	9	11	11
Snusar dagligen eller ibland	3	4	9	14	5	10
Använder e-cigarett dagligen eller ibland	0	2	0	4	0	3
Röker vattenpipa dagligen eller ibland	3	5	3	5	3	5
Har under de senaste 12 månaderna druckit alkohol en eller flera gånger	32	49	23	43	27	46
Har under de senaste 12 månaderna druckit alkohol så man känt sig berusad/full en eller flera gånger *	55	56	75	52	63	55
Känner till någon person som skulle kunna sälja narkotika till mig	18	39	29	35	23	37
Har använt narkotika en eller flera gånger	8	9	0	10	4	10

* Andel av de som druckit alkohol

Tabell 5. Resultat om hälsa

Vingåkers kommun åk 9 Liv & hälsa ung 2020	Tjejer		Killar		Totalt	
	K	L	K	L	K	L
<i>Resultat om hälsa</i>	K	L	K	L	K	L
Mår bra eller mycket bra	68	57	86	79	77	68
Har bra eller mycket bra tandhälsa	82	83	72	73	76	77
Har känt sig glad i stort sett varje dag	63	47	66	62	65	55
Har känt sig lugn eller avslappnad minst en gång i veckan eller i stort sett varje dag	50	51	81	76	65	64
Har känt att "jag duger precis som jag är" en gång i veckan eller oftare	56	49	81	74	68	62
Har känt sig stressad minst en gång i veckan eller i stort sett varje dag	53	73	34	42	43	57
Har känt sig ängslig eller orolig minst en gång i veckan eller i stort sett varje dag	29	43	17	19	23	31
Har huvudvärk (ej migrän) minst en gång i veckan eller i stort sett varje dag	13	29	17	11	15	20
Har haft värk i axlar/skuldror/nacke mer än en gång i veckan eller i stort sett varje dag	16	22	14	14	15	18
Har övervikt	3	14	22	22	13	18

Tabell 6. Resultat om hem, fritid och relationer

Vingåkers kommun åk 9 Liv & hälsa ung 2020	Tjejer		Killar		Totalt	
	K	L	K	L	K	L
<i>Resultat om hem, fritid och relationer</i>	K	L	K	L	K	L
Mina föräldrar/vårdnadshavare tycker det är viktigt att jag sköter mitt skolarbete	89	93	89	92	89	93
Kan alltid lita på sina föräldrar/vårdnadshavare när det verkligen gäller	87	82	83	88	85	85
Jag trivs i området där jag bor	79	76	75	82	77	78
Trivs ganska eller mycket bra med livet just nu	76	77	88	89	82	83
Har minst en kompis att prata "om allt" med	87	85	82	84	85	84
Ser ljust eller mycket ljust på framtiden	76	67	77	73	77	69
En eller båda mina föräldrar/vårdnadshavare är arbetslös eller långtidssjukskriven/har sjukersättning	14	11	6	11	10	11
Är mycket eller ganska orolig för sin familjs ekonomi	14	16	9	11	11	14
Är mycket eller ganska nöjd med sin fritid	79	70	82	83	81	76
Är med i någon förening eller organisation	43	46	36	52	41	48
Tror att jag får gifta mig med vem jag vill	94	94	94	92	94	92

Tabell 7. Resultat om delaktighet och trygghet

Vingåkers kommun åk 9 Liv & hälsa ung 2020	Tjejer		Killar		Totalt	
	K	L	K	L	K	L
<i>Resultat om delaktighet och trygghet</i>	K	L	K	L	K	L
Har hört talas om Konventionen om barnets rättigheter	50	72	45	65	49	68
Tycker att man i allmänhet kan lita på de flesta människor	44	33	42	47	44	41
Är ganska eller mycket orolig för att klimatförändringarna ska påverka livet	50	51	24	27	39	39
Klimatförändringarna har helt eller delvis påverkat mitt beteende	67	68	30	47	50	57

Tabell 8. Resultat om sociala medier och internet

Vingåkers kommun åk 9 Liv & hälsa ung 2020	Tjejer		Killar		Totalt	
	K	L	K	L	K	L
<i>Resultat om sociala medier och internet</i>	K	L	K	L	K	L
Anser att sociala medier stärker mina relationer med kompisar	76	75	65	75	71	75
Känner sig sämre än andra vid användning av sociala medier	15	21	6	9	11	15
Är orolig att missa något om man inte är aktiv på sociala medier	34	52	16	35	26	44
Har under de senaste 12 månaderna blivit utsatt för trakasserier på sociala medier en eller flera gånger	21	32	15	18	18	25
Har vid minst ett tillfälle blivit kontaktad mot sin vilja via sociala medier för att prata om sex	30	36	9	14	19	25
Har under de senaste 3 månaderna sett porr på internet	11	24	64	75	37	51

” Jag tycker denna enkät var bra och dessutom tycker jag det är viktigt att ungdomar ska svara på frågor som dessa för det kanske kan få vuxna att inse att alla ungdomar inte mår jättebra och att allt inte är prima hela tiden.”

Region Sörmland arbetar för varje människas rätt till god hälsa, kultur och utbildning. Alla människor har lika rättigheter och bemöts utifrån sina förutsättningar.

Resultat från Liv & hälsa ung används som underlag för regionens och kommunernas arbete med barn och ungas livsvillkor, levnadsvanor och hälsa.

Exempel på hur tidigare resultat använts

En skola hade många elever som mådde psykiskt dåligt. Detta ledde till att elevhälsan gjorde en satsning på psykisk hälsa i skolan.

Vid planering och uppföljning av drogförebyggande arbete.

Som underlag för uppstart av samtalsmottagningar för unga som inte mår bra.

Vill du veta mer om enkätundersökningen,
titta på Liv & hälsa ungs webbplats
<https://samverkan.regionsormland.se/lhu2020>

Rapporten är sammanställd av arbetsgruppen
för Liv & hälsa ung i Region Sörmland.